

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Proprium sit separabile à Natura divinitus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

etiam alios modos appellat ibi Aristoteles non simpliciter propria, sed aliquando vel ad ali- quid; nam ex dextris quidem esse aliquando proprium est, bipes autem ad aliquid proprium est, id est respectu alterius cui non convenit: unde dicit ibi hominem esse bipedem proprium esse non absolute, sed respectu ad quadru- pediam, unde ridere dico non esse absolute pro- prium.

DICO 2. Solum proprium quarto modo sum- ptum potest fundare quartum prædicabile. Ita Scotus q. 31. universal. Aristoteles, Porphyrius &c. & communis contra paucos. Probatum Conclusio. Proprium quartum prædicabile debet habere diversum modum prædicandi ab aliis prædica- bilibus, sed solum quarto modo sumptum habet diversum modum prædicandi, ergo solum illud potest fundare quartum prædicabile, quod in quarta acceptione sumitur; Probatum mi. Quia proprium primo, & tertio, & secundo modo sumptum habent eundem modum existendi & prædicandi, quem habet quintum prædica- bile, ergo: probatur ant. quia potest adesse, vel abesse sine subjecti corruptione. Confirmatur: Quia illud solum habet omnes condiciones re- quititas, ergo probatur; quia illud habet quod semper conveniat omnibus individuis & soli alicui speciei, ergo.

DICO 3. Proprium primo intentionaliter sumptum est illud, quod accidit soli speciei ac omni & semper. Ita communis cum Porphyrio, à qua non ab similem tradit etiam D. Augustinus cap. 10. Cath. dum dicit esse id accidens, quod in omni & solo invenitur: ut si hominem definire vo- lens cap. 10. dicat risus capace esse, hoc & in solo est in omni: Et Patet Conclusio, quia suffi- cienter declarat naturam ejus prout ab aliis natu- ris communibus distinguitur, ergo: probatur ant. Quia per ly accidit convenit cum quinto prædicabili & distinguitur ab aliis prioribus, quia alia sunt intra essentiam, per ly accidit au- tem denotatur proprium non debere esse intra essentiam, secundo per omni & soli denotatur quod nulli alteri debeat convenire & cum illo cui convenit quod debeat habere necessariam connexionem: hinc definitio etiam proprium secundo intentionaliter sumptum &

DICO 4. Proprium secundo intensionaliter acceptum bene definitur quod sit illud quod est prædi- cabile de pluribus in quale accidentale necessario & in- transmutabiliter. Est communis Scotistarum cum Doctore q. 31. univers. Probatum Conclusio: Quia omni & soli proprio convenit, ergo: probatur ant. quod omni, quia non est aliquid assignabile cui non competeret, ergo: quod etiam soli; Quia per ly prædicabile de pluri- bus convenit cum aliis prædicabilibus, per ly in quale, excluditur genus & species quæ prædi- cantur in quid, per ly accidentale, excluditur differentia, per ly necessario & inseparabiliter, distinguitur à quinto prædicabili quod separa- biliter prædicatur ad minus separabilitate Logica.

DICES I. Prædicari in quale accidentale & necessario repugnat, ergo non potest eidem competere, ergo male definitur quartum præ- dicabile per utrumq; simul & diff. aut. acci-

denti quinti prædicabilis concedo, accidenti quarti prædicabilis, nego ant. & consequentiam.

DICES 2. Multa spectant ad quartum prædicabile, quæ non prædicantur necessario, loquendo de necessitate absoluta, ut verbi gratia nigredo in corvo, albedo in cygno, calor in igne, frigus in aqua. & negando ant. cum suis exemplis: Illa enim sunt accidentia quinti prædicabilis, unde advertit cum Tartareto cap- de Proprio nec calorem in igne, nec frigus in aqua dimanare ab essentia dimanatione Meta- physica, de qua loquimur in proposito, sed di- cuntur verius consequi naturaliter complexio- nem talium subjectorum, & esse accidentia quinti prædicabilis.

DICO 5. Proprium constituitur in esse univer- sals per ordinem ad individua speciei cuius dicitur esse proprium. Ita communis. Probatum: Quia ut universalis rationem aliquid habeat, debet esse superius ad illa respectu quorum universale di- citur, sed proprium respectu speciei non est su- perius, ergo respectu speciei non potest esse uni- versale, & consequenter debet esse respectu in- feriorum speciei, quia nihil congruentius ad- ferri potest; ma. patet probatur mi. quia cum specie dicitur ad convertentiam, & æq; late pa- tet, estq; ei proprium, ergo.

IX.

X.

Constituitur in esse uni- versals per ordinem ad inferiora spe- cie.

QUÆSTIO II.

An proprium sit separabile à natura divini.

Non est hic sermo de proprio in tribus prioribus acceptionibus sumpto, quia sic cer- tum est quod possit à subjecto non divina, ve- rum etiam naturali virtute separari, sed contro- vertitur de proprio in quarta consideratione, quam controversiam excitat illa particula *sem- per*, quia enim asseritur quod semper ei con- venire debeat in questionem vocatur, an hoc ita necessarium sit, ut nec divinitus separari possit? In qua materia triplex est sententia, Prima est D. Thomæ & suorum sequacium cum Ægidio Romano & Cajetano, qui dicunt propriam passionem, seu proprium quarto modo sumptum realiter distingui à suo subjecto, & consequen- ter à suo subjecto separari posse saltem divini- tatis. Secunda sententia pro qua Mafius etiam D. Thomam citat, docet, quod aliqua passio- nes realiter distinguuntur & aliqua non, exem- plum primarum est intellectus & voluntas re- spectu animæ; exemplum pro secundis est unum, bonum, verum, &c. respectu entis, quæ sola ra- tione distinguuntur, & sic divinitus ab ente se- parari non possunt, quamvis possit intellectus & voluntas, & sic dicunt quod homo possit dari sine intellectu. Tertia sententia dicit passiones à suis subjectis non distingui realiter, sed tan- tum formaliter, seu ex natura rei, & per conse- quens ens non posse à suis subjectis separari etiam per Dei potentiam absolutam, Illa Scotus & Scotista omnes, Gabriel, Gregorius, Ma- strius, Durandus, Baro, & ipse Nominalium Princeps Occamus. Cum quibus etiam con- formiter ad dicta superius

R.

Triplex est sententia.

II.

DICO. Proprium, seu propria passio metaphisice emanans ab essentia non potest etiam per Dei poten- tiam absolutam separari à suo subjecto. Ita Doctor

Nec divi- nitus separari potest à suo subjecto.

Doctor subtilis q. 33. univ. & 1. d. 3. q. 5. ad 2. pro opinio. 2. d. 17. q. 2. ad. 1. & d. 16. q. 1. §. Sed quia via & alibi.

Probatur Conclusio primò.

Si propria passio esset separabilis à subiecto suo, omnis propositio in qua prædicatur propria passio de subiecto esset contingens, sed in demonstratione propter quid in conclusione semper prædicatur propria passio de subiecto, ergò conclusio demonstrationis propter quid, seu à posteriori esset propositio contingens, verbi gratià homo est risibilis, imò posset esse falsaposito casu quod risibilitas actu separaretur, ut est possibile secundum Adversarios.

Dices. Hanc conclusionem semper quidem futuram, & esse veram, homo est risibilis; non quidem formaliter, sed tantum radicaliter, quia maneret rationalitas quæ est radix risibilitatis. Contra primò. Quia hoc dicere non esset aliud, quam dicere solam illam præmissam demonstrationis quæ pertinet ad primum modum esse formaliter necessariam, conclusionem verò esse formaliter & in se contingentem, quod omnino dici non potest. Contra secundò. Quia si idem tantum est radicaliter vera, quia maneret rationalitas quæ est radix risibilitatis, tunc sequeretur quòd eodem modo se haberet quartum prædicabile sicut quintum, quod est in conveniens, probatur sequela. Quia si separaretur albedo à cygno, & nigredo à corvo, vel æthiopo, sed cygnus naturaliter est inclinatus ad albedinem, & corvus dicit aptitudinem ad nigredinem sicut etiam æthiops radicaliter esset niger, ergò eodem modo se haberet accidens quintum prædicabile, sicut quartum; Imò sunt aliqua accidentia quæ si separantur à subiecto, non modò naturaliter inclinationem & aptitudinem ad subiecta dicunt, verum etiam si subiecta nature suæ relinquuntur, statim ad illa se reducunt, nam si aqua calefiat & relinquatur sine applicatione alicujus causæ conservantis, vel augmentis calorem, mox ad pristinum frigus se reducit ut patet. Et hæc responsio facit & anam præbet ut Conclusio

IV. Probatur secundò. Si Deus potest separare propriam passionem à subiecto, ergò nullum erit discrimen inter proprium quartum prædicabile & accidens commune inseparabile naturaliter, verbi gratià inter risibilitatem respectu hominis, & nigredinem respectu corvi & æthiops à quibus nigredo est inseparabilis naturaliter, probatur consequentia, Quia utriusq; connexio cum subiecto est eodem modo necessaria, videlicet secundum communem naturæ cursum, sed utrumq; per potentiam Dei absolutam potest à subiecto separari, ergò nullum esset discrimen, Nec valet dicere hominem mansurum radicaliter risibilem, quia ut supra deduxi etiam corvus & æthiops manent radicaliter nigri, adeoq; certum est nullum futurum discrimen.

V. **Dices.** Adhuc aliud esse discrimen, videlicet quòd si Deus separaret risibilitatem ab homine, quòd tunc homo esset risibilis secun-

dum propriam subiecti virtutem & naturalem facultatem, ita ut si homo sibi relinquatur, statim iterum risibilitas emanaret, quod non est de accidente quinti prædicabilis. Sed hæc responsio quoq; nulla est, quia non modò accidentia in separabilia naturaliter, verum etiam separabilia defacto, si subiecta sibi relinquuntur & non impediuntur à contraria aliqua potentia post factam despoliationem iterum se reducant ad pristina accidentia, ut patet de aqua calida, ergò hoc non est aliquid particulare discrimen.

Probatur Conclusio tertio.

VI. Intellectus est propria passio animæ rationalis, sed intellectus nec per divinam potentiam potest separari ab anima, ergò saltem in aliquo subiecto propria passio non potest separari, sed est eadem ratio de ista ac de omnibus aliis, ergò. Probatur: Quia si intellectus separaretur ab anima tunc illa anima posset esse & non esse rationalis, sed implicat animam esse & non esse rationalem, ergò: probatur sequela majoris, anima est rationalis per intellectum, ergò si intellectus separaretur erit rationalis ex supposito; & non erit: quia non habebit illud per quod est rationalis; ant, probatur: Quia anima est rationalis per id per quod potest ratiocinari & discurre, sed hoc potest per intellectum, ergò per intellectum est rationalis.

Dices; Animam non per intellectum, sed per suam differentiam essentialem esse rationalem, ergò non per intellectum. R. negando consequentiam, quia licet verum sit quòd sit rationalis per suam differentiam essentialem, tamen illam differentiam non habet sine intellectu, qui est solus principium sufficiens discurrendi & ratiocinandi.

Probatur Conclusio quarto.

VII. Cum Doctore supra. Implicat quòd causa necessaria possit poni sine suo effectu, sed essentia est causa necessaria proprietatis, ergò non potest separari ab invicem.

Dices Falsam esse majorem, quia aqua est causa frigoris, & tamen frigus potest separari ab aqua, ergò. Sed R. Aquam non esse sic necessariam causam frigoris sicut est rationalitas risibilitatis, Et quamvis etiam daretur esse causam necessariam, frigus tamen non potest ab aqua separari, nisi per introductionem alicujus formæ oppositæ, scilicet per calorem; in anima non potest autem introduci oppositum intellectus ut patet, & consequenter alia & alia est necessitas. Sed contra Conclusionem immediate sic.

IX. **Arguitur;** Omne prius in quantum prius est, per divinam potentiam saltem est separabile à posteriori suo, sed essentia & subiectum est prius sua passione, ergò potest saltem per Dei potentiam separari ab illo, major patet, minor est Aristotelis in post præd. cap. de Simul. 2. 1. dist. ma. Omne prius realiter distinctum potest separari à suo posteriori, concedo ma. omne prius formaliter tantum distinctum, nego ma. & similiter distincta mi. nego consequentiam. R. 2. dist. eandem ma. Omne prius in quantum prius & c. sub sensu reduplicativo,

cativo, concedo ma. sub sensu specificativo nego ma. Itaq; licet prius in quantum prius reduplicativè possit separari à posteriori, non potest tamen si consideretur secundum identitatem, quæ est actuale impedimentum separabilitatis; sic etiam in proposito: licet subiectum possit separari à proprietate in quantum prius est, non potest tamen in quantum proprietatis identificata est.

Instatur. Secundum Aristotelem priora naturâ etiam sunt illa, quæ possunt esse sine aliis, alia tamen non possunt esse sine ipsis, ut habet 5. Met. 1. Ergo si subiectum est prius propria passione non modo in sensu reduplicativo, sed etiam specificativo poterit esse sine ipsa & dist. ma. Priora naturâ sunt illa, quæ possunt esse sine aliis &c. si illa priora sint priora in essendo concedo ant. si sint tantum priora in intelligendo nego ma. & consequentiam. Itaq;

sicut jam supra dixi, duplex est prioritas; una in essendo, & altera in intelligendo: & per hoc explicatur, quod unum prius possit alio intelligi veluti tali quod non includitur in conceptu formali alterius, & de hac non loquitur Aristoteles, quam tamen solam habent subiectum & propria passio.

Urgetur. Prioritas causæ ad causatum est prioritas in essendo, & non in intelligendo tantum, sed hanc habent subiectum & passio, ergo habent veram proprietatem in essendo: probatur mi. quia subiectum est causa passionis, seu proprietatis. & dist. ma. & minoris probationis ant. est causa Physica nego ant. Metaphysica concedo ant. prioritas autem causæ ad causatum Metaphysica non est prioritas in essendo, sed tantum in intelligendo, bona tamen prioritas Physicæ causæ.

DISPUTATIO VI.

DE ACCIDENTE, QUINTO PRÆDICABILI.

Resat post explicationem reliquorum prædicabilium, nunc agere aliquid de accidente, quod nullo modo essentiam rei ingreditur, sed ad illa de quibus prædicatur merè contingenter habet, unde etiam posteriori loco reconditur, & breviter illud cum communis expeditam. sit igitur.

QUÆSTIO UNICA.

De Accidente, quinto Prædicabili.

Suppono hic cum communiori, Accidens quantum prædicabile verè tale esse, quidquid nonnulli Recentiorum post Græcos opinantur; tum quia sic sentit Doctor q. 34. univ. tum quia habet quidquid requiritur ad hoc ut sit universale, nam est prædicabile de pluribus prout sumitur in concreto, est etiam in pluribus subiectis, nam Petrus est albus, Paulus est albus, dixi notanter prout in concreto sumitur: quia si sumatur in abstracto non prædicabitur prædicatione quinti prædicabilis, scilicet contingenter; sed de suis inferioribus prædicabitur essentialitèr, ut hæc albedo est albedo, hæc albedo est disgregativa visus &c. Itaq; in præsentiarum tria examino, videlicet: An Porphyrius benè definiverit accidens, secundò quibus naturis competat esse accidens, quantum prædicabile, & tertio, respectu quorum accidens habeat rationem universalis? Quantum ad primum attinet Porphyrius triplicem accidentis dedit definitionem; Prima est, quod accidens sit illud quod potest adesse, vel abesse sine subiecti corruptione; Secunda, Accidens est quod contingit eidem inesse & non inesse; Tertia, Accidens est quod nec est genus, nec species, nec differentia, nec proprium, inest autem subiecto, quæ posterior cum solummodo negativè rem explicet & definiat, per illud quid non sit, & non quid sit, ordinariè in Scholis non recipitur; Dux ergo priores invicem coincidentes communiores sunt, quæ etiam tam primò quàm secundò intentionalitèr sumpto accidenti applicari possunt, ita ut primò intentionalitèr sumpti sensus sit, quod possit re-

litàr conjungi & separari, secundò intentionalitèr sumpti ut sensus sit, quod possit contingenter de pluribus prædicari, in quibus sensibus omninò bonæ essens, nec in aliquam quæstionem & controversiam vocari possent, attamen.

DICO I. Benè definitur illa definitione primà accidens secundò intentionalitèr sumptum, etiam in ratione universalis saltem implicitè. Ita Doctor q. 34. univ. Probatur, vel potius explicatur; Quia per potest adesse, vel abesse non intelligitur, potest inharere, vel non inharere, afficere, vel non afficere, sed intelligitur, quod possit affirmari, vel negari; & dum dicitur præter subiecti corruptionem, per subiectum non intelligitur subiectum inhesionis, sed subiectum prædicationis, ita ut sensus totius definitionis sit iste, accidens est quod potest affirmari, vel negari de aliquo subiecto, ita ut affirmatio, vel negatio nihil deroget subiecti Essentiæ, sic Petrus, sive dicatur albus, sive niger, semper tamen manebit in ipso eadem essentia. Quod autem etiam in ratione universalis definiatur, patet, quia per hoc quod potest adesse, vel abesse sine subiecti corruptione, hoc est, prædicari affirmativè, vel negativè subintelligitur de pluribus cum sui multiplicatione, saltem implicitè, & sic habebit rationem generis, quia per hoc conveniet cum aliis prædicabilibus, per illud verò quod dicitur quod possit affirmari, vel negari differt ab omnibus aliis, quæ non sic contingenter, sed necessarid conveniunt suis inferioribus de quibus prædicantur, ut patet ex dictis.

Quamvis autem hæc definitio sic intellecta sit bona & communis, claritèr tamen definiatur dicendo; Quod accidens secundò

II. Prima est bona.

III.

Y iatca-

F. Amandi Hermann Logica.